

JEDZENIE NIE SPADA Z NIEBA, CZYLI O TYM, ILE PRACY STOI ZA TYM, ŻEBY TRAFIŁO NA NASZ STÓŁ

Scenariusz podsumowuje i omawia doświadczenia związane z przygotowaniem warzywnego ogródka szkolnego. Ma na celu docenienie pracy producentów żywności, a także zwrócenie uwagi na aspekt niemarnowania żywności. Związany jest tematycznie z 12. Celem Zrównoważonego Rozwoju, który dotyczy zrównoważonej produkcji i konsumpcji żywności.

Czas trwania lekcji: 45 min

Poziom edukacyjny: szkoła podstawowa, klasy I-III i IV-VIII

Cele lekcji:

a) Dla nauczycielki i nauczyciela

W czasie lekcji uczeń/uczennica:

- zrozumie, jakie obowiązki wiążą się z produkcją żywności
- pozna proces powstawania produktów żywnościowych, takich jak pieczywo czy warzywa
- dowie się, ile żywności marnuje się na świecie i jak można temu przeciwdziałać

b) Dla uczniów i uczennic

Na dzisiejszych zajęciach:

- porozmawiamy o tym, czy bycie rolnikiem/rolniczką to ciężka czy łatwa praca
- zastanowimy się, co wpływa na to, że warzywa i owoce rosną i trafiają na nasze talerze
- dowiemy się, jak ważne jest, żeby wszyscy ludzie na całym świecie nie marnowali jedzenia

Pytanie kluczowe: Czy produkowanie żywności jest łatwe czy trudne?

Związek z podstawą programową:

EDUKACJA Wczesnoszkolna:

pkt III. W zakresie społecznego obszaru rozwoju uczeń osiąga:

świadomość wartości uznanych przez środowisko domowe, szkolne, lokalne i narodowe; potrzebę aktywności społecznej opartej o te wartości;

5) umiejętność tworzenia relacji, współdziałania, współpracy oraz samodzielnej organizacji pracy w małych grupach, w tym organizacji pracy przy wykorzystaniu technologii

EDUKACJA Społeczna:

1. Osiągnięcia w zakresie rozumienia środowiska społecznego. Uczeń 2) wyjaśnia, iż wszyscy ludzie posiadają prawa i obowiązki, wymienia własne prawa i obowiązki, przestrzega ich i stosuje je w codziennym życiu

EDUKACJA PRZYRODNICZA:

2.6 Uczeń wymienia wartości odżywcze produktów żywnościowych; ma świadomość znaczenia odpowiedniej diety dla utrzymania zdrowia

KLASY IV-VIII:

Geografia szkolna powinna umożliwiać uczniom rozumienie współczesnego świata, w tym dostrzeganie powiązań regionalnych i globalnych, wyjaśnianie dynamicznych przemian gospodarczych i społecznych oraz rozumienie ich przyczyn i skutków. Ma ona także prowadzić do zdobywania i pogłębiania przez ucznia wiedzy użytecznej w połączeniu z kształtowaniem umiejętności przydatnych w życiu codziennym. Geografia, w tym szczególnie zajęcia prowadzone w terenie, powinny przyczyniać się do zrozumienia sensu i warunków realizacji zasady zrównoważonego rozwoju.

Cele kształcenia:

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce

9. Podejmowanie konstruktywnej współpracy i rozwijanie umiejętności komunikowania się z innymi.

10. Wykorzystywanie zdobytej wiedzy i umiejętności geograficznych w życiu codziennym.

Metody i formy pracy: burza mózgów, tańców gestów, dyskusja, analiza danych (*jeśli braliście udział w eksperymencie edukacyjnym).

Materiały dydaktyczne:

- duże kartki papieru (flipchart) lub tablica,
- kartki z nazwami produktów.

Przebieg lekcji:

Przedstaw uczennicom i uczniom cele lekcji i upewnij się, że są one jasne dla grupy. **(3 min)**

- 1.** Na środku tablicy lub dużej kartki narysuj roślinkę i warzywo (dowolne lub to, które uprawialiście w ramach szkolnego ogródka).
- 2. Jeśli nie braliście udziału w eksperymencie edukacyjnym,** w ramach burzy mózgów wypiszcie wokół: KTO? KIEDY? GDZIE? JAK? produkuje żywność. Pamiętaj, żeby podkreślić, że może się to odbywać w Polsce, ale też w odległych zakątkach świata.
- 3. Jeśli braliście udział w eksperymencie edukacyjnym,** w ramach podsumowania napiszcie wokół roślinki na plakacie odpowiedzi na następujące pytania: czy się udało? (czy udało Wam się wyhodować roślinę? czy wykiełkowała? czy dała owoc?), ile czasu? (ile czasu potrzebowaliście na osiągnięcie tego stanu?), kto? (kto przyczynił się do sukcesu uprawy lub jej porażki? – moment na porównanie grupowych kart uprawy), ile pracy? (ile pracy włożyliście w uprawę rośliny? – czas na wyciągnięcie wniosków z kart uprawy oraz porównanie zasad współpracy każdej z grup). **(15 min)**

4. Podziel klasę na trzy grupy i wręcz każdej z grup rysunek lub napis jednej z grup produkcyjnych: pieczywo, owoce, warzywa. Poproś, aby każda grupa utworzyła łańcuch czynności, które muszą być wykonane, żeby powstały te produkty. Łańcuch ten będzie składał się z uczennic i uczniów, którzy będą gestami pokazywali poszczególne czynności. Na przykład, żeby powstał chleb trzeba zasiać zboże, ścinać je, zmielić, przewieźć do piekarni, wyrobić ciasto, upiec chleb, dostarczyć go do sklepu. Żeby stworzyć symulację łańcucha, poproś grupę, by ustawiła się w linii i jednocześnie pokazywała ustalone gesty.
5. Zaproś każdą z grup do prezentacji swojego łańcucha i zapytaj, czy to łatwa czy ciężka praca i czy chcieliby ją wykonywać w przyszłości. **(20 min)**
6. Bazując na statystykach dotyczących marnowania żywności, poinformuj uczennice i uczniów, że co roku na świecie marnujemy 1,3 mld ton żywności, a w Polsce – 9 mln ton (dla porównania, dorosły słoń waży 6 ton). Najczęściej marnowanymi produktami są: pieczywo, owoce, wędliny i warzywa. Zastanówcie się, co można zrobić, żeby temu zapobiec. Poproś, aby każda grupa podała przynajmniej jedno rozwiązanie. **(7 min)**

Komentarz metodyczny:

- **Jeśli grupa brała udział w eksperymencie edukacyjnym**

W pierwszej części lekcji zwróć uwagę na to, aby docenić wysiłki i starania uczennic i uczniów, nawet jeśli efekt nie został w pełni osiągnięty. Nawiązując do pracy rolniczek i rolników, powiedz, że nie zawsze plony są wystarczające, żeby wyżywić rodzinę lub żeby sprzedać je z zyskiem. Zastanówcie się, jak dużo pracy zostało włożone w ten projekt, policzcie ilość osób i czynności, które zostały wykonane. Pogratulujcie sobie wytrwałości w pracy oraz konsekwencji. Jeśli jej zabrakło, zwróć na to uwagę, omawiając zasady ustalone przez grupy. Nie oceniaj ich (nie mów, które były dobre, a które złe), ale pokaż, jakie były ich konsekwencje. Jeśli nikt w grupie nie czuł się odpowiedzialny za doniczkę, to było większe prawdopodobieństwo, że nic nie wyrośnie.

- **Jeśli grupa nie brała udziału w eksperymencie edukacyjnym**

Zastanówcie się, kto zajmuje się produkcją żywności, spróbujcie oszacować, ile czasu zajmuje to tym osobom. Poproś uczennice i uczniów, żeby odwołali się do własnego doświadczenia (np. wizyty na wsi). Zapytaj, czy wszystkie produkty pochodzą z okolicy, czy są jakieś, które rosną daleko, np. owoce, przyprawy czy warzywa (możecie skorzystać z plansz edukacyjnych dostępnych na e-globalna.edu.pl).

W drugiej części lekcji zapraszasz uczennice i uczniów do zabawy ruchowej. Jeśli grupa liczy więcej osób, poproś, aby kilka osób wykonywało ten sam gest związany z ogniwem łańcucha. Jeśli uczennicom i uczniom trudno będzie wymyślić gest, możesz im go podpowiedzieć. Jeśli grupa nie uwzględni jakiegoś ważnego etapu, zadaj pomocnicze pytania, np. z czego jest zrobiona mąka? jakiego rodzaju mąkę znacie? Podkreście trud, jaki został włożony w przygotowanie tych produktów.

Dane o marnowaniu żywności możesz przedstawić na dwóch poziomach, krajowym oraz światowym. Jako inspiracją do szukania rozwiązań tego problemu możesz posłużyć się opisem zasad 6R ze strony Instytutu Globalnej Odpowiedzialności: <http://surowce.igo.org.pl/dzialaj/>

Materiały pomocnicze:

- Scenariusz i plansza edukacyjna na e-globalna.edu.pl
- Infografika dotycząca bananów, Fundacja Kupuj Odpowiedzialnie:
http://www.ekonsument.pl/materiały/publ_623_infografika_kraje_produkcji.jpg
- Strona Banków Żywności (dane dotyczące marnowania żywności):
<http://bankizywnosci.pl/pl/Strony/marnowanie-zywnosci.html>
- Opis zasad 6R, Instytut Globalnej Odpowiedzialności: <http://surowce.igo.org.pl/dzialaj/>
- Pakiet „Jedz lokalnie, myśl globalnie”, Polska Zielona Sieć, Fundacja Otwarty Plan:
cz. I: <http://globalnepoludnie.pl/Pakiet-Jedz-lokalnie-mysl>
cz. II: <http://globalnepoludnie.pl/Pakiet-Jedz-lokalnie-mysl,1260>

polska pomoc

Scenariusz powstał w ramach projektu „Edukacja globalna po reformie, czyli jak włączyć edukację globalną do nowej podstawy programowej dla szkół podstawowych”. Projekt jest współfinansowany w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.” Scenariusz wyraża wyłącznie poglądy auterek i nie może być utożsamiany z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

Scenariusz jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska (CC BY 3.0). Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Instytutu Globalnej Odpowiedzialności. Utwór powstał w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej realizowanej za pośrednictwem MSZ RP w roku 2017. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o programie polskiej współpracy rozwojowej. Treść licencji jest dostępna na stronie <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/pl>.